

Somos más

EN SOM MÉS, CONTRA EL DISCURS DE L'ODI I LA RADICALITZACIÓ

GUIA PER A NOIES I NOIS QUE VIATGEN PER LA GALÀXIA DEL CIBERESPAI

10. CONSTRUCCIÓ DEL DISCURS DE L'ODI I LA RADICALITZACIÓ. EN SOM MÉS, CONTRA L'ODI I EL RADICALISME

Autores. Luz Martínez Ten i Eva Martínez Ambite

Els forats negres atrapen amb la seva poderosa gravetat tot allò que se'ls acosta. I al cor de la nostra galàxia, la Via Làctia, n'hi ha un d'anomenat «El No-res», la massa del qual equival a la de quatre milions de sols. Aquest gegant va ser descobert l'any 2050 i fa encara no 15 anys no mostrava una activitat excessiva. Després d'aquest temps ha començat a devorar tot allò que l'envolta. El gran forat negre ha rebut el nom d'«El No-res», perquè xucla tot allò que té a la vora i no en queda res al seu darrere.

La comunitat científica interplanetària de la nostra galàxia, formada per investigadors i investigadores de 30 planetes habitats, creien que els forats negres es van formar al mateix temps que les galàxies, els primers temps del l'Univers. Però la velocitat de creixement d'aquest forat negre no lliga amb aquestes hipòtesis.

El forat negre està creixent de manera molt ràpida i la seva força és tal que només triga un dia a triturar una estrella. És tan important saber quina és l'energia que l'alimenta i el fa créixer que tots els governs de la galàxia hi han posat tots els mitjans de què disposen per a avançar en la recerca. L'alerta és general; no es pot lluitar contra aquest gran forat negre, però potser la solució es trobi a poder saber què l'alimenta i li dona tanta energia per a créixer a la velocitat amb què ho fa.

Després de diversos anys d'explicacions físiques errònies, comença a agafar importància una teoria filosòfica anomenada «la força de la discòrdia»: Per a Empèdocles, filòsof grec del segle

I del planeta Terra, l'odi era una força còsmica oposada a l'amistat i considerava que era la causa de la separació dels elements (aigua, foc, terra i aire). L'astrofísica moderna parteix de la teoria que l'univers es va iniciar a partir d'una gran explosió (Big Bang o Gran Explosió) i, sota aquest principi d'energia que es transforma, és des d'on es relaciona l'energia negativa que experimenten i llancen les poblacions dels planetes habitats de la Via Làctia amb el creixement del No-res. També les teories filosòfiques orientals, presents a la història de la Terra des de l'antigor, han explicat com a causa i efecte «El Txi» o energia de la vida, que defineixen com la força vital essencial que anima totes les formes de vida de l'univers. Es manifesta a l'univers de diverses maneres: en la suma global de totes les energies del cosmos, incloent-hi la gravetat, el magnetisme, l'electricitat, l'energia solar, les ones de ràdio, etc. Aquesta energia comença a esgotar-se des del dia que naixem, i també es desequilibra i emmalaltim; però és possible recuperar l'equilibri perdut i estimular el nostre cos amb l'ajuda de l'autocuració. La solució depèn només de nosaltres mateixos/mateixes. Potser aquest principi servirà per a guarir la nostra galàxia.

Per què avança el «No-res», doncs?

Perquè els homes i les dones han començat a perdre les seves esperances, a oblidar els seus somnis i a expandir l'odi al seu voltant. És per això que el No-res avança cada dia. El buit que deixa, com una desesperació cega, destrueix els mons, les estrelles, la vida... tot. Jo l'odio i per això ajudo el No-res.

OBJECTIUS DE LA MISSIÓ

1. Invitar els i les joves a reflexionar sobre la radicalització i la violència a la nostra societat i les conseqüències individuals i socials que comporta.
2. Conscienciar sobre la necessitat de combatre el radicalisme a les xarxes, no només no fent-li cas, sinó activament amb la seva denúncia.
3. Fomentar la capacitat digital i el pensament crític davant del fanatisme o les conductes violentes.
4. Crear un impacte en els mateixos i les mateixes joves i oferir-los eines útils per a reconèixer i prevenir el radicalisme.
5. Facilitar informació sobre les conseqüències i les responsabilitats penals que impliquen les conductes radicalitzades a Internet.

PARÀMETRES DE LA MISSIÓ

Hem estat treballant en l'ajuda a la reflexió des de dilemes i situacions fictícies futures, paral·leles a allò que passa al nostre món actual. En aquesta unitat ens situem al present. Analitzarem les dades sobre els delictes d'odi i la radicalització que vivim els últims anys i, des d'aquest present, tractarem de comprendre i de comprometre'ns amb un necessari canvi social en què tothom es pugui sentir segur.

L'energia negativa pot ser contraestada, i ho és, amb l'energia més positiva; per tant, som-hi! Tenim molta feina per davant perquè aquest forat de l'odi i la radicalització que ens amenaça disminueixi.

IDEES PER A REFLEXIONAR

Després dels nombrosos atacs terroristes a molts països de tot el món, també a Europa, i davant de l'augment de la incitació a l'odi, els crims d'odi, la propaganda i la xenofòbia violenta, les Nacions Unides i els països de la UE veuen una «necessitat instant» que tots els sectors s'impliquin a fer front a aquests fenòmens, incloent-hi el juvenil.

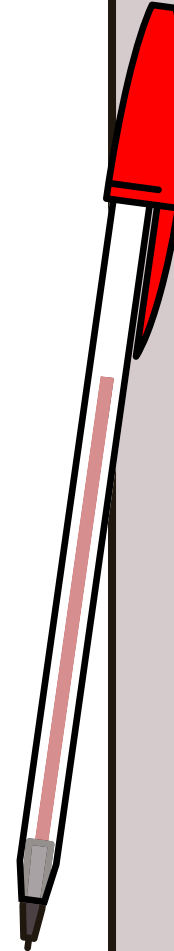
No n'hi ha prou a combatre el radicalisme violent: l'hem de prevenir i, per tant, cal allò que es coneix com a «poder de persuasió», en les seves diverses formes, tal per de prevenir una amenaça que s'alimenta d'interpretacions distorsionades de la cultura, d'odi i d'ignorància.

Ningú no neix sent un radical o un extremista violent: els extremistes violents es fan i es fomenten. Per a aturar els procés de radicalització, el punt de partida són els drets humans i l'Estat de dret, el diàleg més enllà de totes les diferències, l'apoderament de tots els joves i totes les joves, i això com més aviat millor, des de les aules escolars.

El radicalisme per ell mateix no té per què ser un procés negatiu; ho és, però, quan convida o condueix a l'ús de la violència per a defensar una causa. No hi ha un únic procés de radicalització, sinó un per a cada individu, però és possible apuntar elements comuns en la integració, com també establir algunes correlacions entre les experiències viscudes per joves i adolescents i la probabilitat d'acabar involucrat en el procés.

També les conclusions aprovades pel Consell de Ministres d'Educació i Joventut de la Unió europea s'orienten en aquest sentit. Els països de la UE plantegen la necessitat de promoure una «cooperació efectiva i ben sintonitzada» entre el sector juvenil, el sector educatiu i altres sectors rellevants per a desenvolupar «eines comunes, mesures i l'intercanvi de bones pràctiques» per a fer front a la radicalització.

La major part dels països de la Unió Europea, entre els quals Espanya, va introduir noves polítiques en l'àmbit educatiu el 2015 per a combatre el radicalisme entre els joves i promoure el diàleg intercultural en línia amb la Declaració de París que van adoptar els ministres d'Educació.

Tal i com es reconeix en les declaracions i documents a escala internacional i en el si de la UE, la conducta no racista i discriminatòria es fomenta i aconsegueix des del coneixement, l'obertura d'idees, la comunicació i la llibertat de consciència, valors i condicions que han de ser ensenyats, inculcats i comunicats des de l'educació formal, a les escoles, als instituts i les universitats, mitjançant l'educació no formal, com també a la llar i al lloc de treball. De manera concreta en l'àmbit de l'educació, formal i no formal, es recullen les recomanacions següents:

- *Ensenyar els i les alumnes els drets i les llibertats que comparteixen en comú, perquè puguin ser respectats i defensats.*
- *Fomentar mètodes sistemàtics i racionals d'ensenyament de la tolerància que abordin els motius culturals, socials, econòmics, polítics i religiosos; és a dir, les arrels principals de la violència i l'exclusió.*
- *Contrarestar les influències que condueixen al temor i l'exclusió dels altres, ajudant els nens i les nenes a desenvolupar les seves capacitats de judici independents i de raonament ètic.*

L'escola, com la família, és un espai bàsic per a la transmissió d'aquests valors democràtics. Per això els continguts de l'ensenyament i la tasca del professorat són pilars essencials en el procés de formació ètica dels ciutadans i les ciutadanes que viuen a l'espai virtual, mitjançant l'expressió de les seves opinions, l'establiment de les seves relacions i la generació de discursos d'opinió que han de fonamentar una societat lliure d'odi.

A Espanya aquesta lluita contra la radicalització es materialitza en el Pla Estratègic Nacional de Lluita contra la Radicalització Violenta. Entre els seus objectius adreçats a la sensibilització sobre els riscos derivats del ciberespai, i concretament en l'àmbit educatiu, assenyala:

a) La formació i l'educació dels diversos actors educatius, en matèries directament relacionades amb la problemàtica tractada, incloent-hi els grups vulnerables o en risc de radicalització violenta.

b) També es dissenyaran campanyes de sensibilització i conscienciació per a la societat en general, adreçades al coneixement i la valoració positiva de la diversitat i a la millora de la convivència.

c) Estratègies centrades a canviar les percepcions i les actituds dels usuaris de la xarxa davant del discurs de l'odi tant a Internet en general com a les xarxes socials, en particular. Dins d'aquesta darrera mena d'estratègia, hi destaquen dos tipus: d'una banda, aquelles que consisteixen en campanyes que inclouen activitats d'índole diversa i l'objectiu de les quals sol ser atacar els prejudicis i la intolerància com a arrel principal del problema del discurs de l'odi, i, d'una altra banda, les estratègies que es basen en la formació i l'educació, que inclouen la realització de tallers, seminaris i altres tipus d'activitats adreçades a dotar les persones, especialment les joves, de les competències necessàries per a identificar i combatre el discurs de l'odi a Internet.

PREGUNTES PER A PENSAR

Què significa radicalitzar-se?

Quina mena de comportaments serveix d'«indicador» que una persona s'està radicalitzant?

Què hi puc fer per a lluitar contra els radicalismes violents?

Com volem habitar aquest nou espai? Tenim capacitat per a decidir i construir una veritable democràcia mundial a l'espai virtual?

Quines regles hem de seguir per a assegurar-nos una utilització ètica de l'espai virtual? Com em d'actuar quan detectem situacions de perill?

Quines accions poden contribuir a protegir-nos?
I per a protegir altres persones?

Podem actuar responsablement de manera que evitem les agressions o l'assetjament a les xarxes?

Tenim la capacitat de frenar i eradicar els discursos d'odi i els processos de radicalització?

CONCEPTES IMPORTANTS

Radicalisme.

La Real Academia Española (RAE) defineix el terme «radicalisme» com el conjunt d'idees i doctrines de qui, en certs moments de la vida social, pretén reformar totalment o parcial l'ordre polític, científic, moral i fins i tot religiós. Des de la perspectiva criminològica, el radicalisme abasta qualsevol individu que posi en risc o dificulti la integració social, el respecte a les lleis i la convivència en àmbits on destaca la pluralitat ètnica, cultural i religiosa i, en particular, aquells que poden fomentar la violència a través d'atemptats terroristes, crims d'odi, etc.

Radicalisme violent.

És una ideologia que defensa la voluntat d'emprar la violència, o de donar-li suport actiu amb la finalitat d'assolir objectius terroristes. Per tant, la radicalització fa referència principalment al procés d'adoctrinament que sol acompanyar la transformació dels reclutes en persones decidides a actuar amb violència, inspirades per ideologies extremistes.

Propaganda.

El procés de radicalització implica sovint l'ús de propaganda, ja sigui comunicada en persona o per Internet, en el curs del temps. No obstant això, la durada del procés i l'eficàcia de la propaganda i d'altres mitjans de persuasió emprats pot variar segons les circumstàncies i les relacions en cada cas particular.

Terrorisme.

Successió d'actes de violència executats per a infondre terror. Actuació criminal de bandes organitzades que, reiteradament i en general de manera indiscriminada, pretén crear alarma social amb finalitats polítiques.

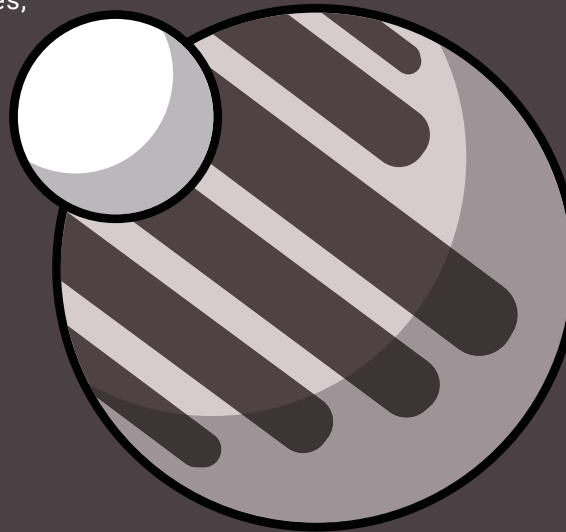
Raonament o judici moral.

Procés de raonament a través del qual resollem dilemes morals. És un procés cognitiu que permet reflexionar sobre el nostres valors, ordenar-los en una jerarquia i prendre decisions d'acord amb la moral i l'ètica.

RECORDA QUE...

• Els radicalismes violents sorgeixen a partir d'idees, creences i valors que justifiquen la seva implantació agressiva i indueixen a la violència als qui la fan seva. Per tant, es tracta d'un procés que condueix a l'assimilació d'idees i d'ideologies radicals o extremes. A desgrat d'això, és important destacar com, davant de circumstàncies externes que afecten milers o milions d'individus, només una minoria es radicalitza violentament (De la Corte i Jordán, 2007).

• La Llei orgànica 8/2015 i la Llei 26/2015, de modificació del sistema de protecció de la infantesa i l'adolescència han posat damunt la taula, pel que fa a les víctimes menors d'edat, la necessitat de garantir la seva igualtat i no discriminació per la

seva especial vulnerabilitat, ja sigui per la manca d'entorn familiar, per patir maltractament, per la seva discapacitat, la seva orientació i identitat sexuals, la seva condició de refugiat, sol·licitant d'asil o protecció subsidiària, la seva pertinença a una minoria ètnica o qualsevol altra característica o circumstància rellevant.

• L'any 2015, el Ministeri de l'Interior va posar en marxa diversos projectes i actuacions amb un propòsit clar de millorar la identificació i el registre d'incidents racistes i xenòfobs i, alhora, d'ajudar a assolir majors quotes de confiança per part de les víctimes a l'hora de recórrer a les Forces i Cossos de Seguretat per a posar-hi una denúncia.

PER A SABER-NE MÉS ...

UNESCO

Els Estats membres de la UNESCO van aprovar una decisió històrica (decisió 197 EX/46) amb la finalitat d'augmentar la capacitat de la UNESCO per a brindar suport als Estats en l'elaboració d'estratègies per a prevenir l'extremisme violent. Així mateix, la UNESCO s'ha compromès a aplicar el Pla d'Acció del secretari general de les Nacions Unides per a prevenir l'extremisme violent (link is external), tot prestant atenció especial a diverses prioritats directament relacionades amb la tasca de la UNESCO: 1) l'educació, el desenvolupament de competències i la facilitació de l'ocupació; 2) l'apoderament dels joves; 3) la comunicació estratègica, Internet i els mitjans socials, i 4) la igualtat de gènere i l'apoderament de les dones. La UNESCO apodera els joves d'ambdós sexes perquè desenvolupin el seu potencial com a agents d'un canvi positiu, mitjançant l'educació com a instrument per a prevenir l'extremisme violent.

<http://es.unesco.org/preventing-violent-extremism>

Projecte STOP RADICALISMES.

Perquè els ciutadans puguin comunicar qualsevol inquietud relacionada amb els radicalismes violents, siguin del tipus que siguin.

<http://www.interior.gob.es/es/web/servicios-al-ciudadano/plan-estrategico-nacional-de-lucha-contra-la-radicalizacion-violenta/noticias-de-interes>

ELS DELICTES D'ODI A ESPANYA. INFORME 2016. MINISTERI DE L'INTERIOR

<http://www.interior.gob.es/documentos/10180/3066430/Informe+Delitos+de+Odio+2015.pdf>

MANUAL DE APOYO PARA LA PREVENCIÓN Y DETECCIÓN DEL RACISMO, LA XENOFOBIA Y OTRAS FORMAS DE INTOLERANCIA EN LAS AULAS.

És un projecte del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, a través de l'Observatori contra el Racisme i la Xenofòbia (OBERAXE), en col·laboració amb el Ministeri d'Educació, Cultura i Esports, l'objectiu del qual és millorar la formació i la sensibilització del professorat i de la comunitat educativa, amb el reforç de la imatge positiva i la integració de les persones immigrants i les minories ètniques.

<http://www.empleo.gob.es/oberaxe/ficheros/documentos/ManualApoyoPrevencionDeteccionRacismoXenofobiaAulas.pdf>

Somos más

EN SOM MÉS, CONTRA EL DISCURS DE L'ODI I LA RADICALITZACIÓ

GUIA PER A NOIES I NOIS QUE VIATGEN PER LA GALÀXIA DEL CIBERESPAI

Autores. Luz Martínez Ten i Eva Martínez Ambite

